

De Dodendraad bij jou in de buurt

de
dodendraad
leeft
verhalis

Bekijk eerst met de hele klas de film:
'Kleine handen in een grote oorlog'.

In deze lesbrief:

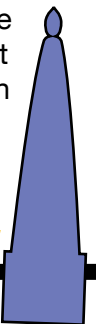
- leer je waar de grens loopt in jullie streek
- leer je wat de Dodendraad was
- leer waarom elektriciteit voor de mensen van 100 jaar geleden gevaarlijker was dan nu
- ontdek je hoe je toch door de elektrische draad, 'de Dodendraad', heen kon kruipen

De Grens

Vroeger moest je om van België naar Nederland te gaan, of omgekeerd, altijd langs de douane waar de grenswachters de grens bewaakten (zie de foto hieronder).

Nu is de grens tussen België en Nederland gewoon open. Er zijn bijna nergens meer grenswachters. Je kunt meestal niet zien waar de grens loopt. Op de foto hiernaast zie je kinderen krokussen planten op de grens.

1. Hoe zie je dat de kinderen op de grens staan?

.....
.....

2. Ken je mensen aan de andere kant van de grens?

.....
.....

Je hebt 2 losse kaarten bij de lesbrief gekregen. Kaart A is een oude kaart uit 1918, kaart B is een kaart van nu.

3. Waar loopt de grens op kaart B?
Kun je de grens ook aangeven op kaart A?

4. Kun je aanwijzen waar jij woont op kaart A en B?

5. Zet een kruisje op kaart A en B waar de school staat.

De aanval

In 1914 begon de Eerste Wereldoorlog. Duitse legers vielen België binnen (zie de zwarte pijl op het kaartje hieronder). Nederland bleef **neutraal**.

6. Wat betekent het, dat Nederland neutraal bleef?

.....

.....

.....

Veel mensen uit België vluchtten naar Nederland uit angst voor de bommen en kogels van het Duitse leger (zie de witte pijlen op het kaartje hierboven). Meer dan 1 miljoen vluchtelingen uit België kwamen plotseling naar Nederland, dat toen 6 miljoen inwoners had.

De vluchtelingen werden opgevangen bij mensen thuis, in kerkzaaltjes of in speciale kampen.

Ook vandaag de dag komen er mensen naar Nederland en België, op de vlucht voor oorlogen.

7. Uit welke landen komen er nu vluchtelingen naar ons land?

.....

.....

.....

.....

De Duitsers werden de baas in België. Ze voerden veel nieuwe regels in. Paarden en koeien werden door Duitse soldaten in beslag genomen. Voedsel werd schaars.

Er werd veel graan, boter en andere dingen, zoals brieven, de grens over gesmokkeld.

Ook waren er spionnen die van België naar het vrije Nederland probeerden te komen.

8. Wat smokkelde Justine de grens over?

.....

De grens gaat dicht

De Duitsers hadden niet genoeg mensen om de grens goed te bewaken, dus besloten ze een **elektrische grensversperring** neer te zetten.

9. Wat betekent versperren? Zoek het op.
Wat denk je dat een grensversperring is?

.....
.....
.....

Die elektrische draad stond hier vlakbij op de grens tussen België en Nederland. Hij werd ook wel 'de Dodendraad' genoemd.
Er stond elektriciteit op de draad, wel 2000 volt.

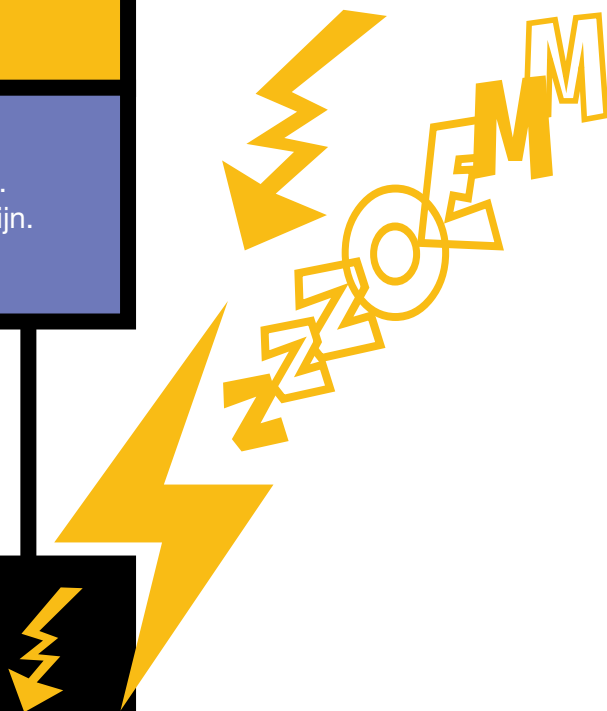

Elektriciteit

100 jaar geleden was elektriciteit nog nauwelijks bekend, het licht in huis bestond vaak nog uit olielampen of kaarsen. Mensen wisten niet precies hoe gevaarlijk elektriciteit kon zijn. Daarom vielen er veel slachtoffers.

10. Heb je wel eens een elektrische schok gehad? Waardoor kwam dat? En wat voelde je?

.....
.....
.....

11. Waarmee wordt in de huizen op de foto's hiernaast licht gemaakt?

.....
.....

12. Zet een cirkel om de apparaten hiernaast die nog niet op elektriciteit werken.

13. Hoeveel volt staat er op de stopcontacten bij jou thuis?

.....

Als je de Dodendraad aanraakte was je meteen dood. Je lijf verbrandde van binnen en van buiten. Langs de hele grens vielen zo'n 1000 doden, soms ook kinderen. Er zijn ook veel dieren doodgegaan doordat ze tegen de draad aan kwamen. Daarom werd hij de 'Dodendraad' genoemd.

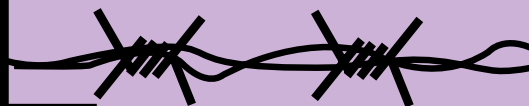
De draad stond langs de hele grens tussen België en Nederland, vanaf de Noordzee tot het Drielandenpunt.

De Dodendraad

Je ziet op de kaart hieronder dat de grens nergens een rechte lijn is. Er zitten veel bulten in. Om de Dodendraad wat korter te maken sneden de Duitsers een paar bulten af.

De Dodendraad liep nergens precies op de grens, maar wel altijd ónder de grens, omdat Nederland neutraal was en de grensversperring dus op Belgische grond moest staan.

14. Zet op de kaart hieronder een kruisje waar het Drielandenpunt is.

15. Om de Dodendraad korter te maken sneden de Duitsers een paar bulten af. Hoe denk je dat de draad gelopen heeft?

Teken dat op het kaartje hiernaast.

16. Welke twee talen zie je hiernaast op het bord dat aan de grensversperring hangt?

.....

De grensbewoners vonden allerlei manieren uit om tussen de elektrische draden van de dodendraad door te kruipen.

Ze gebruikten daarvoor houten hulpmiddelen, zoals een ton of het 'passeursraam'.

17. Waarom waren die hulpmiddelen van hout?

.....

18. Wat gebruikt Justine in de film om veilig onder de draad door te kruipen?

.....

19. Hiernaast zie je drie manieren om door de draad te kruipen. Welke lijkt je het veiligst? (omcirkel A, B of C)

- A. de houten ton
- B. de manier van Justine
- C. het passeursraam

Op de foto hierboven zie je de Dodendraad. Links staat een Duitse soldaat en rechts een Nederlandse. Je kunt ook goed zien dat de Dodendraad uit drie rijen draadafscheiding bestond.

De buitenste twee waren houten palen met drie of vier rijen prikkeldraad of pinnekesdraad. De middelste afscheiding bestond uit palen waaraan porseleinen isolatoren waren bevestigd, waarop de stroomdraden werden gespannen. Op de draden van deze middelste afscheiding stond 2000 volt.

20. Waarom denk je dat er drie afscheidingen waren?

.....

.....

.....

Hierboven zie je hoe zakken met vlas over de draad worden gesmokkeld. Van vlas wordt linnen gemaakt voor kleding en tafellakens.

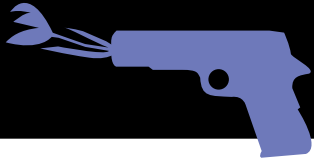
21. Welke mannen op het plaatje hierboven lopen het meest gevaar? En waarom?

.....

.....

.....

.....

Wapenstilstand

In de herfst van 1918 werden de Duitse legers steeds verder teruggedrongen. Op 11 november besloten alle partijen om te stoppen met vechten en werd de wapenstilstand gesloten.

In België is 11 november nog ieder jaar een vrije dag om deze wapenstilstand te vieren.

22. Waarom wordt de wapenstilstand van 1918 in Nederland niet ieder jaar gevierd?

.....
.....

23. In Nederland wordt bevrijdingsdag op 5 mei gevierd. Over welke oorlog gaat dat?

.....

Om de slachtoffers die gevallen zijn bij de dodendraad te herdenken, gaan we binnenkort witte krokussen planten op de plek waar de dodendraad heeft gestaan. Dat gebeurt op heel veel plekken langs de grens tussen Nederland en België.

Als je goed kijkt naar de foto's hieronder, zie je dat de krokus een beetje lijkt op de witte isolator van de Dodendraad, die je op de foto rechts ziet.

Ieder jaar, in het voorjaar, komen de witte krokussen tot bloei en komt de Dodendraad weer tot leven. Zo kun je een spoor van witte krokussen volgen en zie je waar de Dodendraad gestaan heeft, 100 jaar geleden.

Krokussen

24. Dit jaar worden er langs de hele Belgisch-Nederlandse grens meer dan 100.000 witte krokussen geplant. De afstand tussen de krokussen is steeds 50 cm. Hoeveel meter kun je planten met een doosje waarin 20 krokusbolletjes zitten?

.....

